

Bijlage VWO
2021

tijdvak 1

Latijnse taal en cultuur

Tekstboekje

Tekst 1

Over Sextus Roscius als persoon.

1 Patrem occidit Sex. Roscius. Qui homo? Adulescentulus corruptus et
2 ab hominibus nequam inductus? Annos natus maior quadraginta. Vetus
3 videlicet sicarius, homo audax et saepe in caede versatus? At hoc ab
4 accusatore ne dici quidem audistis. Luxuries igitur hominem nimirum et
5 aeris alieni magnitudo et indomitae animi cupiditates ad hoc scelus
6 impulerunt? De luxuria purgavit Erucius cum dixit hunc ne in convivio
7 quidem ullo fere interfuisse. Nihil autem umquam debuit. Cupiditates
8 porro quae possunt esse in eo qui, ut ipse accusator obiecit, ruri semper
9 habitavit et in agro colendo vixerit? Quae vita maxime disiuncta a
10 cupiditate et cum officio coniuncta est.

11 Quae res igitur tantum istum furorem Sex. Roscio obiecit? 'Patri' inquit
12 'non placebat.' Patri non placebat? Quam ob causam? Necesse est enim
13 eam quoque iustam et magnam et perspicuam fuisse. Nam ut illud
14 incredibile est, mortem oblatam esse patri a filio sine plurimis et maximis
15 causis, sic hoc veri simile non est, odio fuisse parenti filium sine causis
16 multis et magnis et necessariis. Rursus igitur eodem revertamur et
17 quaeramus quae tanta vitia fuerint in unico filio quare is patri displiceret.
18 At perspicuum est nullum fuisse. Pater igitur amens, qui odisset eum sine
19 causa quem procrearat? At is quidem fuit omnium constantissimus. Ergo
20 illud iam perspicuum profecto est, si neque amens pater neque perditus
21 filius fuerit, neque odi causam patri neque sceleris filio fuisse.

22 'Nescio' inquit 'quae causa odi fuerit; fuisse odium intellego quia
23 antea, cum duos filios haberet, illum alterum qui mortuus est secum omni
24 tempore volebat esse, hunc in praedia rustica relegavit.' Quod Erucio
25 accidebat in mala nugatoriaque accusatione, idem mihi usu venit in causa
26 optima: ille quomodo crimen commenticium confirmaret non inveniebat,
27 ego res tam leves qua ratione infirmem ac diluam reperire non possum.
28 Quid ais, Eruci? Tot praedia, tam pulchra, tam fructuosa Sex. Roscius filio
29 suo relegationis ac supplici gratia colenda ac tuenda tradiderat? Quid?

30 Hoc patres familiae qui liberos habent, praesertim homines illius ordinis ex
31 municipiis rusticanis, nonne optatissimum sibi putant esse filios suos rei
32 familiari maxime servire et in praediis colendis operae plurimum studique
33 consumere? An amandarat hunc sic ut esset in agro ac tantummodo
34 aleretur ad villam, ut commodis omnibus careret? Quid? Si constat hunc
35 non modo colendis praediis praefuisse sed certis fundis patre vivo frui
36 solitum esse, tamenne haec a te vita eius rusticana relegatio atque
37 amandatio appellabitur? Vides, Eruci, quantum distet argumentatio tua ab
38 re ipsa atque a veritate: quod consuetudine patres faciunt, id quasi
39 novum reprehendis; quod benevolentia fit, id odio factum criminari; quod
40 honoris causa pater filio suo concessit, id eum supplicii causa fecisse dicis.
41 Van dit alles ben je zeker niet onkundig, maar je hebt zo bitter weinig
42 argumenten tot je beschikking, dat je niet alleen ons, maar ook de
43 normale gang van zaken, de gewone levenswijze van de mensen en de
44 opinie van iedereen meent te moeten tegenspreken.

Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 39-45

Tekst 2

Over de bezittingen van Sextus Roscius.

1 Dum praesidia ulla fuerunt, in Sullae praesidiis fuit; posteaquam ab armis
2 omnes recesserunt, in summo otio rediens a cena Romae occisus est. Si
3 lege, bona quoque lege venisse fateor. Sin autem constat contra omnes
4 non modo veteres leges verum etiam novas occisum esse, bona quo iure
5 aut quo more aut qua lege venierint quaero.

6 In quem hoc dicam quaeris, Eruci. Non in eum quem vis et putas; nam
7 Sullam et oratio mea ab initio et ipsius eximia virtus omni tempore
8 purgavit. Ego haec omnia Chrysogonum fecisse dico, ut ementiretur, ut
9 malum civem Roscium fuisse fingeret, ut eum apud adversarios occisum
10 esse diceret, ut his de rebus a legatis Amerinorum doceri L. Sullam passus
11 non sit. Denique etiam illud suspicor, omnino haec bona non venisse; id
12 quod postea, si per vos, iudices, licitum erit, aperietur. Opinor enim esse
13 in lege quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant, nimirum
14 kalendas Iunias. Aliquot post menses et homo occisus est et bona venisse
15 dicuntur. Profecto aut haec bona in tabulas publicas nulla redierunt
16 nosque ab isto nebulone facetius eludimur quam putamus, aut, si
17 redierunt, tabulae publicae corruptae aliqua ratione sunt; nam lege
18 quidem bona venire non potuisse constat.

Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 126-128

Tekst 3

Het slot van de redevoering.

1 Dubium est ad quem maleficium pertineat, cum videatis ex altera parte
2 sectorem, inimicum, sicarium eundemque accusatorem hoc tempore, ex
3 altera parte egentem, probatum suis filium, in quo non modo culpa nulla
4 sed ne suspicio quidem potuit consistere? Numquid hic aliud videtis
5 obstare Roscio nisi quod patris bona venierunt?

6 Quodsi id vos suscipitis et eam ad rem operam vestram profitemini, si
7 idcirco sedetis ut ad vos adducantur eorum liberi quorum bona venierunt,
8 cavete, per deos immortales! iudices, ne nova et multo crudelior per vos
9 proscriptio instaurata esse videatur. Illam priorem quae facta est in eos
10 qui arma capere potuerunt tamen senatus suscipere noluit, ne quid acrius
11 quam more maiorum comparatum est publico consilio factum videretur,
12 hanc vero quae ad eorum liberos atque ad infantium puerorum incunabula
13 pertinet nisi hoc iudicio a vobis reicitis et aspernamini, videte per deos
14 immortales! quem in locum rem publicam perventuram putetis! Homines
15 sapientes et ista auctoritate et potestate praeditos qua vos estis ex quibus
16 rebus maxime res publica laborat, iis maxime mederi convenit. Vestrum
17 nemo est quin intellegat populum Romanum, qui quondam in hostes
18 lenissimus existimabatur, hoc tempore domestica crudelitate laborare.
19 Hanc tollite ex civitate, iudices, hanc pati nolite diutius in hac re publica
20 versari. Quae non modo id habet in se mali quod tot cives atrocissime
21 sustulit verum etiam hominibus lenissimis ademit misericordiam
22 consuetudine incommodorum. Nam cum omnibus horis aliquid atrociter
23 fieri videmus aut audimus, etiam qui natura mitissimi sumus assiduitate
24 molestiarum sensum omnem humanitatis ex animis amittimus.

Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 152-154

Tekst 4

In de onderstaande tekst vertelt Cicero, die in dit jaar consul is, wat er de vorige dag gebeurde nadat hij erachter was gekomen dat een grote groep samenzweerders van plan was de Tiber over te steken via de Mulvische brug.

(Let op: na regel 10 volgt nog een inleiding op de regels 11-13.)

1 Itaque hesterno die L. Flaccum et C. Pomptinum praetores, fortissimos
2 atque amantissimos rei publicae viros, ad me vocavi; rem exposui; quid
3 fieri placeret, ostendi. Illi autem, qui omnia de re publica praeclara atque
4 egregia sentirent, sine recusatione ac sine ulla mora negotium
5 susceperunt et, cum advesperasceret, occulte ad pontem Mulvium
6 pervenerunt atque ibi in proximis villis ita bipartito fuerunt, ut Tiberis
7 inter eos et pons interesset. Eodem autem et ipsi sine cuiusquam
8 suspicione multos fortes viros eduxerant, et ego ex praefectura Reatina
9 complures delectos adulescentes, quorum opera utor assidue in rei
10 publicae praesidio, cum gladiis miseram.

Cicero vertelt vervolgens dat rond middernacht inderdaad een grote groep samenzweerders bij de Mulvische brug aankwam en met de oversteek begon. Op dat moment werd de groep aangevallen door de gewapende mannen van de praetoren en van Cicero.

11 Educuntur et ab illis gladii et a nostris. Res praetoribus erat nota solis,
12 ignorabatur a ceteris. Tum interventu Pomptini atque Flacci pugna, quae
13 erat commissa, sedatur.

Daarna werden de samenzweerders gearresteerd.

Cicero, In Catilinam III 5-6

Aantekeningen

- regel 3* **placere** *Vul aan: mihi*
autem *Onvertaald laten.*
omnia in ieder opzicht
- regel 3-4* **praeclara atque egregia sentire** een voortreffelijke en
uitstekende gezindheid hebben
- regel 6* **ita** op zo'n manier
Tiberis *nominativus*
- regel 7* **interesset** *Lees: interessent*
autem et *Onvertaald laten.*
ipsi *Hiermee worden de twee praetoren (zie regel 1) bedoeld.*
- regel 8* **praefectura Reatina** de stad Reate
- regel 9* **quorum opera utor** die mij assisteren
- regel 11* **nostris** *Vul aan: viris*
Res de precieze situatie
- regel 13* **committere** beginnen